

M.A. (PART-II)

SOCIOLOGY

Industry, Labour and Society

(PAPER - V) (DEC - 2017)

Q.P. Code : 28833

[For Internal students]

(2½ Hours)

[Total Marks: 100]

[For External students]

(3 Hours)

[Total Marks: 100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. External students should attempt any four questions.
 2. Internal students should attempt any three questions. (Q. No. 1 to 6). Do not attempt question No. 7 & 8.
 3. All questions carry equal marks.

1. Critically examine the impact of industry on social institutions of India.
2. Discuss the problems of migrant labour in the informal labour market.
3. Explain the relationship between work and technology.
4. Examine the structure and change of formal organization of industry.
5. Write an essay on flexible specialization.
6. Write short notes on any two of the following:-
 - a) Fordism and Taylorism
 - b) Voluntary retirement scheme
 - c) Caste and trade union
 - d) Features of industrial society
7. Discuss the nature of conflict and conflict resolution in industry in India.
8. Debate on Privatization of public sector industries in India.

२
(मराठी रूपांतर)

नियमित विद्यार्थ्यांसाठी
बहिःशील विद्यार्थ्यांसाठी

(२½ तास)
(३ तास)

एकूण गुण - ७५
एकूण गुण - १००

सूचना:

- १) बहिःशाल विद्यार्थ्यांसाठी कोणतेही चार प्रश्न सोडवावेत.
- २) नियमित विद्यार्थ्यांनी प्रश्न क्र १ ते ६ पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. प्रश्न क्रमांक ७ व ८ सोडवू नये.
- ३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. भारतातील उद्योगांचे सामाजिक संस्थांवर झालेले परिणाम यांचे टिकात्मक परीक्षण करा.
२. अनौपचारिक कामगार बाजारपेठेतील स्थलांतरित कामगारांच्या समस्यांची चर्चा करा.
३. काम आणि तंत्रज्ञान यातील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.
४. उद्योगाच्या औपचारिक संघटना यांच्या संरचना व बदल याचे परीक्षण करा.
५. लवचित्त विशिष्ट यांवर निबंध लिहा.
६. खालीलपैकी दोहोंवर टीपा लिहा.
 - अ) फॉरडिस्म आणि टेलरिस्म
 - ब) स्वेच्छा निवृत्ती योजना
 - क) कामगार संघटना व जात
 - ड) औद्योगिक समाजाची वैशिष्ट्ये
७. भारतातील उद्योगातील “संघर्ष व संघर्ष मिटविण्याचे” स्वरूप यावर चर्चा करा.
८. भारतीय उद्योगांतील सार्वजनिक क्षेत्राचे खाजगीकरण याची कारणमीमांसा करा.

M.A. (PART-II)

SOCIOLOGY

Environment and Society

(PAPER – VII) (DEC - 2017)

Q.P. Code : 28859

**[For External students – 3 Hours
For Internal students – 2 Hours 15 Minutes]**

**[Total Marks:100
Total Marks : 75]**

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. External students should attempt any four question.
 2. Internal students should attempt any three question from question no 1 to 6.
 3. All questions carry equal marks.

- Q. 1** Review briefly the conception of human nature relation changed overtime. **25**
- Q. 2** ‘Modern society is a Risk society’. Critically evaluate the Beck’s ideas on risk society. **25**
- Q. 3** Analyse recent discussion on global warming and its causes and consequences. **25**
- Q. 4** Explain in detail the various ways in which depletion of resources in taking place and its impact on local communities. **25**
- Q. 5** Discuss how the government’s forest policy affected both the forest and the local communities dependent on it. **25**
- Q. 6** Write short notes on **any two**: **25**
- a) Intellectual property rights
 - b) Cultural ecology
 - c) Waste management
 - d) Environmental possibilism
- Q. 7** Critically evaluate the concept of eco-feminism as developed by Vandana Shiva. **25**
- Q. 8** Write an essay on sustainable development in India. **25**

[बहिःशाल विद्यार्थ्यांनकरिता (३ तास)

[एकूण गुण:१००

नियमित विद्यार्थ्यांनकरिता (२ तास १५ मिनिटे)]

एकूण गुण : ७५]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: 1. बहिःशाल विद्यार्थ्यांनी कोणतेही चार प्रश्न सोडवावेत.
2. नियमित विद्यार्थ्यांनी प्र. क्र. १ ते ६ पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवावेत. प्रश्न क्रमांक ७ ते ८ सोडवू नयेत.
3. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

- प्र. १ मानव व निसर्ग यांच्या बदलत्या संबंधाचा थोडक्यात आढावा घ्या. २५
- प्र. २ 'आधुनिक समाज हा धोकादायक समाज आहे' बेंकच्या धोकादायक समाजावर (risk society) असणारे विचारांचे टिकात्मक मूल्यमापन करा. २५
- प्र. ३ जागतिक तापमाना वृद्धी संबंधी सध्या चालू असलेल्या चर्चेवर माहिती देवून त्याची कारणे व परिणामाची मीमांसा करा. २५
- प्र. ४ स्थानिक साधनसामग्रीचा न्हास कोणकोणत्या मार्गाने होत आहे आणि त्याचा स्थानिक समाजावरील प्रभाव स्पष्ट करा. २५
- प्र. ५ शासकीय वन धोरणांचे जंगले व त्यावर अवलंबून असणाऱ्या आदिम व स्थानिक समाजावर काय परिणाम झाला त्याचे टिकात्मक मूल्यमापन करा. २५
- प्र. ६ कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा. २५
अ) बौद्धिक संपदेवरील अधिकार
ब) सांस्कृतिक पर्यावरण
क) घनकचरा व्यवस्थापन
ड) पर्यावरणीय सकारात्मकता
- प्र. ७ वंदना शिवा यांनी विकसित केलेल्या पर्यावरणीय स्त्रीवादी संकल्पनेचे टिकात्मक मूल्यमापन करा. २५
- प्र. ८ भारतातील चिरंतर विकासाची संकल्पना यावर निबंध लिहा. २५

External Students	(3 Hours)	Marks : 100
Internal Students	(2 Hours 15 Min.)	Marks : 75

- NB :** (1) **External students** should attempt **any four** questions.
(2) **Internal Students** should attempt **any three** questions (From **Q.1** to **6**) Do **not** attempt **Q.7** and **8**.
(3) **All** questions carry **equal** marks. (**25 marks each**)

1. Define Social Movement and explain its characteristics. **25**
2. Explain in detail conflict approach and structural - functional approach of social movement. **25**
3. "An Ideology and Leadership are backbone of the social movement." Discuss. **25**
4. Discuss the relevance of New Social Movement theory in explaining contemporary social movements. **25**
5. Examine Dalit Movement as an identity based movement. **25**
6. Write short notes on **any two** of the following : **25**
 - (a) Reform
 - (b) Social movement and political parties
 - (c) Shivsena movement
 - (d) Globalisation and social movement
7. What is Tribal movement ? Explain it in detail. **25**
8. Write a detail note on Women's movement in India. **25**

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

बहिःशाल विद्यार्थ्यांसाठी (२ तास) गुण : ६०
नियमित विद्यार्थ्यांसाठी (२ तास १५ मिनीटे) गुण : ७५

सूचना : (१) बहिःशाल विद्यार्थ्यांनी कोणतेही चार प्रश्न सोडवावेत.
(२) नियमित विद्यार्थ्यांनी प्रश्न क्र.१ ते ६ पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवावेत प्रश्न क्र. ७ व ८ सोडवू नयेत.

१. सामाजिक चळवळीची व्याख्या द्या आणि तिच्या वैशिष्ट्यांचे स्पष्टीकरण द्या. २५
२. सामाजिक चळवळीच्या संदर्भातील संघर्षवादी दृष्टिकोण, संरचनात्मक कार्यवादी दृष्टिकोण स्पष्ट करा. २५
३. “ आदर्शवाद आणि नेतृत्व सामाजिक चळवळीचा कणा आहेत ” चर्चा करा. २५
४. सध्यकालीन सामाजिक चळवळी स्पष्ट करण्यासाठी नविन सामाजिक चळवळी कशा समर्पक आहेत २५ याची चर्चा करा.
५. दलित चळवळ ही स्वओळखीवर आधारित असलेली चळवळ आहे का ? याचे परिक्षण करा. २५
६. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा : २५
(अ) सुधारणा
(ब) सामाजिक चळवळ आणि राजकीय पक्ष
(क) शिवसेना चळवळ
(ड) जागतिकीकरण आणि सामाजिक चळवळ
७. आदिवासी चळवळ म्हणजे काय ? तिचे सविस्तर स्पष्टीकरण द्या. २५
८. भारतातील स्त्रीयांच्या चळवळीवर सविस्तर टिप लिहा. २५

M.A.(PART-II)

SOCIOLOGY

Gender and Society

(PAPER - X) (DEC - 2017)

Q.P. Code : 28760

[For external student - 3 hours]

[Marks: 100]

[For internal student - 2 hours 15 minutes]

[Marks: 75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. External students should attempt any four questions.
 2. Internal students should attempt any three questions from question No. 1 to 6
 3. All questions carry equal marks.

- Q.1.** Discuss feminism and critically analyse various types of feminism. **25**
- Q.2.** Explain how declining sex-ratio impacts women's position in Indian society. **25**
- Q.3.** Show how the nature of socialization in patrilineal societies influences various aspects of family and kinship. **25**
- Q.4.** Describe Mahatma Phule's views on education of women and widow remarriage. Explain Phule's critical views on Brahminism. **25**
- Q.5.** Explain Periyar's views on position of women regarding caste and self respect. Why self respect movement was critical of all religions? **25**
- Q.6.** Write short notes on **any two** : **25**
- a) Sex and gender
 - b) Matrilineal societies
 - c) Women's rights as human rights
 - d) Women in left movement
- Q.7.** Write an essay on gender and communalism. **25**
- Q.8.** Analyse the impact of globalization on Indian women. **25**

[बहिशाल विद्यार्थ्याकरिता वेळ : ३ तास]

[गुण : १००]

[नियमित विद्यार्थ्याकरिता वेळ : २ तास]

[गुण : ७५]

Please check whether you have got the right question paper.

मराठी रुपांतर

- सुचना : १. बहिःशाल विद्यार्थ्यांनी कोणतेही चार प्रश्न सोडवावेत.
२. नियमित विद्यार्थ्यांनी प्र. क्र. १ ते ६ पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवावेत.
३. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

- प्र.१. स्त्रीत्ववादाची चर्चा करून स्त्रीत्ववादाच्या विविध प्रकारांचे चिकित्सक परीक्षण करा. २५
किंवा
- प्र.२. स्त्रियांचे प्रमाण भारतीय स्त्रीच्या घसरणीवर कसा परिणाम करते ते स्पष्ट करा. २५
- प्र.३. पितृसत्ताक समाजातील सामाजिकरणाचे स्वरूप कुटूंब आणि नातेसंबंधाच्या विविध बाजूवर कसे प्रभाव टाकते ते दर्शावा. २५
किंवा
- प्र.४. स्त्रियांसाठी शिक्षण आणि विधवा पुर्नविवाह ह्यावर महात्मा फुलेंचे मत स्पष्ट करा. ब्राम्हणत्ववादावरील फुलेंच्या टिकात्मक विचारांची चर्चा करा. २५
- प्र.५. स्त्रियांच्या दर्जा संदर्भात पेरियार यांचे जाती व स्वअभिमान विचार स्पष्ट करा. स्वअभिमान चळवळ सर्व धर्माचा चिकित्सक अध्ययनासाठी कशा पोषक ठरतात. २५
किंवा
- प्र.६. खालीलपैकी कोणतेही दोहोंवर टिपा लिहा. २५
अ) लिंग आणि लिंगभाव
ब) मातृसत्ताक समाज
क) स्त्रियांचे हक्क म्हणजे मानवी हक्क
ड) डाव्या चळवळीतील महिला
- प्र.७. भारतातील लिंगभेद आणि जातीय दंगे यावर निबंध लिहा. २५
किंवा
- प्र.८. जगतिकरणाचा भारतीय स्त्रियांवरील पडलेल्या प्रभावाचे परीक्षण करा. २५
